

a prodlužované do 31. 12. 2011. Novela působí výhradně do budoucna, přičemž pouze požaduje, z legitimních důvodů ochrany zaměstnanců, aby byly zohledněny některé skutečnosti nastalé v minulosti. Na podporu naší kritiky výše citovaného názoru lze uvést i argument, že pokud by, hypoteticky, zákonodárce možnost sjednání pracovního poměru na dobu určitou od 1. 1. 2012 zcela zakázal s tím, že by nechal stávající pracovní poměry na dobu určitou doběhnout, bylo by třeba takový zákaz respektovat, přičemž z hlediska retroaktivity je nepochybné, že by proti němu nebylo možné ničeho namítat. S ohledem na výše uvedené je proto logický a přiměřený výklad, který vyžaduje zohlednění i těch prodloužení, k nimž došlo ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou do 31. 12. 2011, v navazujícím období po 1. 1. 2012.

III. Rizika spojená s nesprávným řetězením pracovních poměrů na dobu určitou vzniklých před 31. 12. 2011 a trvajících po 1. 1. 2012

Z hlediska rizik spojených s nesprávným řetězením přetrvávajících pracovních poměrů je třeba upozornit zejména na riziko překvalifikování nesprávně sjednaného/prodlouženého pracovního poměru na dobu určitou na pracovní poměr sjednaný na dobu neurčitou, a riziko pokuty do výše 300 000 Kč orgánem inspekce práce za každý případ porušení.

IV. Shrnutí

Pro účely řetězení pracovních poměrů po 1. 1. 2012 je třeba zohlednit i ta prodloužení, k nimž došlo ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou do 31. 12. 2011.

Rizika spojená s nesprávným řetězením pracovních poměrů na dobu určitou spočívají v riziku překvalifikování nesprávně sjednaného/prodlouženého pracovního poměru na dobu určitou na pracovní poměr sjednaný na dobu neurčitou, a v riziku pokuty do výše 300 000 Kč orgánem inspekce práce za každý případ porušení.

V. Další potenciální výkladové problémy

Textace § 39 odst. 2 ZPr dává rovněž důvod k pochybám, zda limit 3 let tam uvedený je limitem absolutním a nepřekročitelným, přičemž případná dvě přípustná opakování/prodloužení tohoto pracovního poměru se musejí udát v jeho rámci, popř. zda limit 3 let platí pro každé jedno opakování/prodloužení pracovního poměru na dobu určitou. Tato problematika může mít částečný dopad i na řetězení pracovních poměrů na dobu určitou sjednaných do 31. 12. 2011, zbude-li po 1. 1. 2012 ještě alespoň jedna možnost obnovení či prodloužení dle § 39 odst. 2 ZPr.¹

1) Uvedená pochybnost vzniká zejména s ohledem na skutečnost, že doposud bylo možné pracovní poměry na dobu určitou uzavírat pouze na dobu maximálně 2 let, přičemž ze strany zaměstnanců byla kritizována právě možnost opakovaného prodloužení. Prodloužení z (celkem) 2 let na (celkem) 3 roky by odpovídalo požadavku předvídatelnosti (změn) právní úpravy daleko lépe než prodloužení na (celkem) 9 let, což je diametrální rozdíl, který může způsobit zásadní změny ve využívání institutu pracovního poměru na dobu určitou (9 let je přeci jenom téměř čtvrtina až třetina průměrné produktivní doby jednoho zaměstnance). Zatímco podle starší právní úpravy mohl zaměstnanec očekávat, že po 2 letech mu bude nabídnut pra-

covní poměr na dobu neurčitou, nyní by na stejnou příležitost musel čekat 9 let (je samozřejmě otázkou, nakolik by tato očekávání byla v praktické rovině naplněna).

Gramatický výklad § 39 odst. 2 ZPr však nicméně svědčí spíše o tom, že doba trvání (jednoho každého) pracovního poměru na dobu určitou, a každého jeho opakování anebo prodloužení může činit 3 roky, viz „Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována nejvýše dvakrát.“ Při této větné konstrukci dle našeho názoru zákoník práce připouští, aby doba trvání (jednoho) pracovního poměru na dobu určitou činila až 3 roky, přičemž tato doba může být opakována nejvýše dvakrát, a to i tehdy, trvala-li doba prvního pracovního poměru na dobu určitou 3 roky. Pokud by zákonodárce chtěl stanovit 3 roky jako absolutní limit, musela by dle našeho názoru být větná konstrukce jiná, např. „Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou a (v jejím rámci) může být opakována nejvýše dvakrát.“ Velký význam zde má umístění spojky „a“ (ve výše uvedené citaci není uvedena kurzívou).

Loučíme se s podpisovými vzory?

Filip Záděra*

I. Úvodem

Parlamentem prošla na konci října minulého roku poměrně významná novela obchodního zákoníku,¹ která mimo jiné zrušila povinnost podnikatelů, resp. právnických osob zapsaných do obchodního rejstříku,² předkládat k založení do sbírky listin rejstříkového soudu tzv. podpisové vzory. Tuto povinnost ukládal těmto osobám § 38i odst. 2 ObchZ.³ Nutno pro úplnost doplnit, že toto ustanovení rovněž stanoví, v rámci materie úpravy obchodního rejstříku, které listiny vznikající při „životě“ tuzemského podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku se obligatorně zakládají do sbírky listin vedené příslušným rejstříkovým soudem, a podléhají tedy povinné publicitě. Vedle toho byla, poměrně logicky, novelou zrušena obdobná povinnost obsažená v § 38j odst. 1 písm. e) ObchZ vztahující se na podnikatele zahraniční osoby, resp. na zřizovatele organizačních složek podniku na našem území. Byl lze tuto změnu, z pohledu dalších významných změn týkajících se dotčené právní úpravy obsažených ve zmíněné novele, považovat spíše za marginální, mám za to, že přesto lze k existenci a významu této povinnosti v „minulosti“ a k otázce možného přetrvání podpisových vzorů v budoucnosti, učinit několik poznámek.

II. Co vlastně byl podpisový vzor?

Předně považuji za užitečné věnovat se obsahu předmetného legislativního sousloví „podpisový vzor“,⁴ ja-

* Autor je advokátem advokátní kanceláře Jandík | Záděra advokáti.

1) Jedná se o zákon č. 351/2011 Sb., který byl vyhlášen 29. 11. 2011 ve Sbírce zákonů a nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2012.

2) Panující právní koncepce je založena na principu, že podnikatelem je každý, kdo je zapsán do obchodního rejstříku, a to bez ohledu na to, kde leží důvod tohoto zápisu či na skutečnosti, jestli skutečně podniká či nikoliv.

3) Díkce zrušeného ustanovení zní: „Do sbírky listin se dále ukládají podpisové vzory osob zapsaných jako osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby.“

4) Přitom je samozřejmě nutno rozlišovat mezi podpisovým vzorem, který se typicky vyskytuje při styku s bankami (viz § 710 ObchZ), jehož účinky jsou čistě *inter partes* a podpisovým vzorem v našem slova smyslu s účinky *erga omnes*.

kož i osobě, jejíž podpisový vzor byl do sbírky listin rejstříkového soudu obligatorně ukládán. Obchodní zákoník ani jiný předpis vymezení pojmu podpisový vzor neobsahoval, a to i přesto, že tento legislativní termín byl používán poměrně dlouhou dobu.⁵ Není bez zajímavosti, že tento pojem je v zásadě neznámý rovněž právu EU.⁶ Přitom je zřejmé nesporné, že se jednalo o dokument, který měl předurčit, jakým způsobem *pro futuro* („vzor“) se bude osoba v určitém postavení k právníce osobě jako „neživému organismu“ podepisovat („podpisový“). Jinými slovy, tento dokument měl bezesporu sloužit k laickému posouzení „pravosti“ podepisování jménem či za podnikatele právníckou osobu, neboť se povinně neukládá do interních aktů tohoto podnikatele, ale naopak se zveřejňoval ve sbírce listin,⁷ jejíž obsah (veřejná část) je všem *ex lege* dostupný. Z tohoto úhlu pohledu lze funkci podpisového vzoru spatřovat v tom, že tento především chránil zájmy podnikatele v případě (distančního) písemného jednání neoprávněné osoby nebo minimálně při jednání v excessu, kdy si adresát takového jednání mohl v podstatě sám posoudit (pokud znal obsah podpisového vzoru), jestli určitý dokument podepsala osoba „oprávněná“ či nikoliv.⁸ Nicméně i tak se v některých specifických případech objevují v naší právní úpravě v souvislosti s právním jednáním právnícké osoby ještě další obdobné pojistky.⁹ Na tomto místě je ovšem nutné si uvědomit, že „podepisování“ je pouze jedním ze způsobů jednání podnikatele (tj. v rámci písemných úkonů), neboť jednání je *largo sensu* pojem mnohem širší a zahrnuje „veškeré jednání“ jménem právnícké osoby jako podnikatele, kdežto podepisování je oproti tomu formální akt, který se navíc uskutečňuje podle přísnějších pravidel.¹⁰ Z toho tedy plyne, že i tato potenciální ochrana tak měla *ipso facto* pouze omezené uplatnění, resp. své reálné hranice, a to v písemném „obchodním“ styku.

Nicméně podle mého názoru provázely existenci podpisového vzoru v praxi spíše komplikace pro jednatelce, který měl podepisovat, resp. podepisoval, než jakýkoliv přínos, neboť se poměrně logicky předpokládalo, že jeho podpis bude odpovídat uloženému vzoru. Byla to však právě praxe, která byla bohužel často jiná, resp. jednatelce osoba svého podpisového vzoru nikterak zvláště nebdala, a jeho „ochranná“ funkce tak ztrácela prakticky na významu. V této souvislosti není bez zajímavosti, že zákon ani přímo neukládá povinnost založit „nový“ podpisový vzor podnikateli, jehož oprávněná osoba změnila svůj podpis (např. v důsledku změny příjmení). Z toho lze tedy podle mého názoru usuzovat, jaký význam těmto podpisovým vzorům sám zákon skutečně přiznával. Konečně bylo možno rovněž zaznamenat, že se nemalá část podnikatelů naopak obávala zneužití podpisového vzoru, který byl veřejně dostupný, a to právě k napodobení podpisu oprávněné osoby. Tuto obavu konečně, tedy riziko zneužití podpisových vzorů, *explicite* uvádí jako důvod zrušení této povinnosti též důvodová zpráva.¹¹ Proto lze mít za to, že poměrně velká část podnikatelů tuto změnu rozhodně přivítala. Je však nutno v této souvislosti upozornit, že riziko zneužití zveřejněných podpisů jednatelců osob, zejména statutárního orgánu nebo jeho členů, nelze i přes zrušení povinnosti zakládat podpisové vzory nikdy *pro futuro* zcela vyloučit, neboť podpisy bývají často zahrnovány do dokumentů ukládaných do sbírky listin rejstříkového soudu (např. účetní závěrky, úplného znění zakladatelských doku-

mentů aj.). Lze tedy uzavřít, že rizika obávaného zneužití zveřejněného podpisu nejsou ani tímto legislativním opatřením zcela vyloučena, a je tedy čistě na dotčené osobě, jestli kupř. na takto podepisovaných dokumentech pro účely založení do sbírky listin místo svého podpisu uvede pouze parafu či podpisovou zkratku tak, aby vyloučila, jinak poměrně širokému okruhu osob, možnost její podpis „napodobit“. Konečně zbývá doplnit, že takové opatření spočívající ve snížení rizika zneužití podpisu, nově zejména s ohledem na výše uvedené, lze důvodně považovat např. právě u samotného (člena) statutárního orgánu za výkon působnosti s péčí řádného hospodáře, neboť je bezesporu povinností statutárního orgánu chránit oprávněné zájmy právnícké osoby, resp. jednak tak, aby této nevznikala škoda nebo jiná újma. V tomto směru lze bezesporu důvodům zrušení zveřejňování podpisových vzorů přisvědčit.

Stejně tak jako vymezení pojmu „podpisový vzor“ neobsahoval zákon ani výčet jeho povinných náležitostí, tedy tento *ad absurdum* nemusel obsahovat ani prohlášení podepsané osoby, že se bude tímto způsobem podepisovat. Proto tedy, právě s ohledem na absenci jeho předepsaných náležitostí,¹² lze s trochou nadsázky říci, že se tento stal předmětem poměrně široké, a to nejen odborné, ale i „lidové“ tvorby. I když tento fakt podle mého názoru poněkud stíral jeho význam, podpisový vzor tak často ani neexistoval jako samostatný dokument, ale mnohdy byl doslova „inkorporován“ do jiného prohlášení dotčené osoby pro rejstříkový soud, jako bylo např. prohlášení o splnění objektivních podmínek pro zápis do obchodního rejstříku či souhlas se zápisem do obchodního rejstříku. Mnohdy se dokonce, zřejmě z úsporných důvodů, dokonce jednalo o „trojediný dokument“, v kterém byla doslova „zmixována“ všechna možná prohlášení.¹³ Prakticky tedy bylo v těchto přípa-

5) Povinnost zakládat, resp. zveřejňovat podpisový vzor byla zavedena od 1. 1. 2001 (zákonem č. 370/2000 Sb.).

6) O zveřejňování podpisů osob hovoří pouze tzv. jedenáctá směrnice (89/666/EHS) v čl. 2 odst. 2 písm. a), která upravuje povinné zveřejňování poboček společností v členských státech. První směrnice (2009/101/ES), která (vedle jiného) upravuje otázky publicity některých údajů o kapitálových společnostech (a jejich orgánech), paradoxně tuto povinnost členským státům neukládá, resp. o podpisových vzorech vůbec nehovoří.

7) Na stranu druhou zákon *explicite* neukládá „veřejnosti“, resp. osobám, se kterými podnikatel jedná, aby zkontrolovali autenticitu podpisu jednatelce osoby podle založeného podpisového vzoru.

8) V praxi se podle mého názoru mohlo jednat zejména o případy, kdy byl určitě osobě doručen již „podepsaný“ dokument (např. plná moc, smlouva atp.).

9) Zde mám na mysli, existenci „dalšího“ podpisového vzoru (založeného u katastrálního úřadu), který upravuje jako možnost ověření identity jednatelce jménem právnícké osoby § 37 odst. 6 KatV (vyhláška č. 26/2007 Sb.). Zdá se, že tato možná duplicita podpisových vzorů vnáší určitou míru nedůvěry v podpisový vzor založený ve sbírce listin. Přitom se v zásadě jednalo o dokumenty obsahově totožné.

10) *Peltkánová, I. a kol.* Obchodní právo. 1. díl. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 415.

11) Důvodová zpráva, s. 18, www.psp.cz (sněm. tisk č. 310).

12) Ve své podstatě chyběl jakýsi „vzor“ podpisového vzoru, nakonec stejně tak, jako je tomu u jiných rejstříkových prohlášení nezbytných k zápisu určitých osob do obchodního rejstříku. Proto měl, čistě teoreticky, rejstříkový soud v případě, že se bude jevit prohlášení uvedené v podpisovém vzoru jako nedostačující nebo neúplné, vyzvat navrhovatele k nápravě.

13) Navrhovatelé si často ani neuvědomovali, že každé z obsažených prohlášení (tedy ve vztahu k objektivním kritériím vzniku funkce a k souhlasu se zápisem do obchodního rejstříku), slouží k jinému účelu, tj. k prokázání způsobilosti stát se statutárním orgánem a k zápisu do obchodního rejstříku, resp. v případě podpisového vzoru, ke splnění zákonné povinnosti předložit požadovanou listinu.

dech zveřejňováno ve sbírce listin více, než zákon sám předpokládal. Konečně zákon ani neobsahoval požadavek na legalizaci podpisu podepsané osoby, ač v praxi tato byla poměrně častá, a tedy ani nemuselo být „úředně“ osvědčeno, že se skutečně jednalo o podpis dotčené osoby.

Podstatné je vymezení okruhu osob, které podpisový vzor vyplňovaly, resp. jejichž podpisový vzor byl zakládán do sbírky listin spolu s návrhem na jejich zápis do obchodního rejstříku. Z uvedené dikce zákona bylo zřejmé, že se jednalo pouze o osoby, které se zapisují do obchodního rejstříku (v rámci zápisu podnikatele), a dále že tyto osoby musely disponovat oprávněním jednat jménem právnické osoby vyplývajícím ze zákona. S ohledem na určitou vágnost uvedené dikce zákona vznikaly v teorii i praxi pochyby o tom, které osoby má zákon ve skutečnosti na mysli.¹⁴ Problémy zcela jistě nevznikaly pouze u vedoucích organizačních složek¹⁵ zahraničních osob, kde zákon *explicite* uváděl, či podpisový vzor se do sbírky listin zakládá. Jediné, co tedy zůstalo zřejmé, byla skutečnost, že se muselo jednat o osoby obligatorně zapisované do obchodního rejstříku a že tyto musely disponovat poměrně širokým jednatelským oprávněním. Rozsah takového oprávnění ani bližší zařazení těchto osob v rámci podniku podnikatele však již zákon neurčoval.

Je však nepochybné, že šlo předně o statutární orgán, resp. jeho členy. Nicméně bylo ovšem otázkou, jestli v případě, kdy měla právnická osoba kolektivní statutární orgán a jejím jménem jednalo více osob společně (kolektivní jednání čili princip čtyř očí), bylo nutno zakládat podpisové vzory všech těchto osob či nikoliv. Praxe většinou zvolila tu cestu, že vždy když se jednalo o osobu ve statutárním orgánu, která mohla „teoreticky“ za určitých okolností jednat, byl její podpisový vzor vždy předkládán rejstříkovému soudu k založení. Tedy i osoba, která sama oprávněna jednat nebyla, poskytovala soudu svůj podpisový vzor. Jako složitější se nicméně jevila již nastíněná otázka, jestli měl zákon na mysli rovněž jiné osoby disponující jednatelským oprávněním, resp. splňující kritéria uvedené dikce zákona. Taková kritéria mohli naplňovat především zástupci podnikatele zapsaní v obchodním rejstříku, kteří jsou *ex lege* oprávněni jednat jeho jménem. Zde mám tedy na mysli především prokuristy a již zmíněné vedoucí odštěpných závodů. K těmto úvahám mohla nakonec vést i sama skutečnost, že pokud by zákonodárce měl na mysli pouze statutární orgán, omezil by tuto povinnost *explicite* pouze na něj. Osobně mám za to, že tato povinnost dopadala pouze na statutární orgán, resp. jeho členy, popř. na jiný zákonem upravený (výkonný) orgán právnické osoby, ať již monokratický či kolektivní, s obdobnou jednatelskou působností. Nicméně, ať již byl tento těžko čitelný úmysl zákonodárce jakýkoliv, tak v praxi často byly doslova „pro jistotu“ spolu s návrhem na zápis těchto „dalších“ osob do obchodního rejstříku dokládány též jejich podpisové vzory.

III. Některé paradoxy povinnosti předkládat podpisový vzor

Na tomto místě se pokusím uvést pro zajímavost tři paradoxy, které se vyskytly v souvislosti s požadavkem na předkládání podpisových vzorů. Předně tedy poněkud paradoxně tento požadavek vyzníval v případě sta-

tutárního orgánu právnické osoby, který zákon připouští u osobních obchodních společností a EHZS, neboť tato sama o sobě jako „neživá“ osoba, resp. umělý právní útvar, se nijak nepodepisuje, a tedy *de facto* ani žádný podpisový vzor mít nemůže. Jak plyne z již uvedené dikce, zákon přitom svěřil požadavek na předložení podpisového vzoru neomezil pouze na osoby fyzické, a tedy se tato povinnost vztahovala *ex lege* rovněž na statutární orgán tvořený osobou právnickou. V praxi tak byly rejstříkovému soudu alternativně předkládány podpisové vzory fyzických osob tvořících statutární orgán této osoby, které se rovněž zapisují do obchodního rejstříku.¹⁶ Pokud ovšem byla statutárním orgánem takové osoby rovněž osoba právnická, což zejména u zahraničních společností nebývá výjimkou, tedy kdy došlo k řetězení statutárního orgánu tvořeného právnickou osobou, situace se zdála být jen stěží řešitelná. Jediné, co tak připadalo do úvahy, bylo ustanovení „pověřeného“ zástupce – fyzické osoby, který namísto právnické osoby (statutárního orgánu) vykonával práva a povinnosti spojené s účastí na obchodní společnosti, resp. též působnost statutárního orgánu.¹⁷ Druhým paradoxem, který se však projevoval především v rovině praktické, byl požadavek na podpisový vzor vedoucího organizační složky podniku zahraniční právnické osoby. Tento požadavek ve většině případů *de facto* zaváděl pro zahraniční právnické osoby, které měly zájem na našem území podnikat, zcela novou povinnost, kterou tyto ve „své“ zemi, popř. i jinde, neměly, a docházelo tak často k nepochopení tohoto požadavku, resp. významu podpisového vzoru vůbec. Asi nejčastější byly přitom námitky vedoucích organizačních složek, kterými byli cizinci, a to především vyslanci zřizovatele organizační složky.

Konečně asi nejvíce paradoxní skutečnost, jak již tomu v našem obchodním právu občas bývá, přinesla sama novela, neboť zavedla zrušení povinnosti zakládat podpisový vzor až počátkem letošního roku, a nikoliv tedy již od svého zveřejnění ve Sbírce zákonů. Tedy jinými slovy toto *vacatio legis* působilo paradox v tom smyslu, že podnikatel před účinností novely zakládal podpisový vzor s tím, že bude v roce 2012 žádat o jeho odstranění. Nicméně i přesto bylo možné dle mého názoru očekávat, že rejstříkové soudy si s touto situací, s ohledem na očekávané snížení penza agendy, hravě poradí, tj. že již od zveřejnění novely nebudou předloženi podpisového vzoru po navrhovatelích požadovat.

IV. Co se starými podpisovými vzory?

Zvláštní zájem na ochraně podnikatelské sféry před „dalším“ zneužíváním podpisových vzorů zákonodárce vyjádřil v přechodných ustanoveních zmiňované novely (čl. II), kdy umožňuje vyjmutí již založených podpisových

14) Je přitom zajímavé, že obchodní zákoník dříve v § 27a odst. 6 přímo stanovil, kterého okruhu osob se tato povinnost týká [jednalo se o osoby uvedené v § 27a odst. 2 písm. b) – *de lege lata* se jednalo o § 38i odst. 1 písm. b)].

15) Zvláštností ovšem zůstává, že povinnost zakládat podpisový vzor vedoucího odštěpného závodu, coby organizační složky podniku, do sbírky listin, nebyla zákonem *explicite* stanovena. Jistou logiku má absence tohoto požadavku právě ve vztahu k obecné povinnosti zakládat podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem podnikatele.

16) K tomu srov. § 35 písm. f) ObchZ.

17) K tomu viz § 76 odst. 3 a § 93 odst. 3 ObchZ či § 8 odst. 2 zákona o EHZS.

vzorů ze sbírky listin rejstříkového soudu. Svoji podstatou se přitom z právního pohledu jedná o opatření velmi unikátní.¹⁸ Novela tedy umožňuje, resp. ukládá rejstříkovým soudům povinnost, na žádost „toho“, koho se to týká,¹⁹ odstranit ze sbírky listin podpisový vzor dotčené osoby, tedy samozřejmě pouze pokud byl tento do sbírky listin předtím vůbec založen. Lze mít tedy za to, že taková žádost by měla především přesně označovat listinu, resp. podpisový vzor, který má být odstraněn, a měla by být adresována příslušnému rejstříkovému soudu.²⁰ Stojí za povšimnutí, že kromě toho novela v přechodných ustanoveních časově ohraničuje tuto povinnost rejstříkového soudu pouze na ty podpisové vzory, které byly založeny před její účinností. Jak bude dále uvedeno, lze z tohoto časového ohraničení teoreticky dovozovat i možnost jejich „dobrovolného“ zakládání po účinnosti novely, tj. i v současnosti. Lze přitom očekávat, že v důsledku přípuštění možnosti vynětí podpisového vzoru ze sbírky listin se podnikatelé rozdělí na ty, kteří se cítili ohroženi a ihned požádali o odstranění podpisových vzorů, a to především u osob, jejichž mandát stále trvá, a na ty, kteří stejně tak jako „lhostejně“ přistupovali k jejich zakládání, přistupují i k jejich „odstraňování“.

V. Budoucnost podpisových vzorů?

Z pohledu *de lege ferenda* si dovoluji učinit jednu ryze praktickou poznámku. Podle mého názoru totiž novela „vyřešila“ problematiku povinného zakládání podpisových vzorů, nicméně *explicitě* neotevřela možnost k jejich zakládání „dobrovolnému“, tedy z vůle podnikatele právnické osoby.²¹ To vše pokud tedy vycházíme ze zásady, že do sbírky listin se zakládají pouze listiny výslovně uvedené v zákoně, tedy že tento představuje jejich „*numerus clausus*“, do kterého lze zasahovat pouze cestou změny zákona. Pak lze mít za to, že by nově rejstříkový soud neměl ani přes žádost zapsaného podnikatele a případný souhlas podepsané osoby podpisový vzor do sbírky listin založit. Přitom nelze opomenout i tu skutečnost, že v případě některých podnikatelů byla možnost zveřejnit podpisy k jednání oprávněných osob naopak vítanou možností, jak eliminovat možná rizika spojená s paděláním podpisů těchto osob, samozřejmě zejména tam, kde by byl podpis těžko napodobitelný. Nicméně je nutno i přes výše uvedené podotknout, že v praxi lze toto legislativní opatření obejít, např. tím, že podpisový vzor bude inkorporován do jiné listiny, která se do sbírky listin obligatorně zakládá. Shrnuji tedy, že *de lege ferenda* lze rozhodně doporučit výslovně umožnit

na žádost podnikatele, ke které je přiložen rovněž podpisový vzor, jeho založení, jakož i jeho případné pozdější „vyjmutí“ na návrh dotčeného podnikatele. Mám za to, že zavedení této možnosti ocení zejména podnikatelé, kteří ve zveřejňování podpisových vzorů oprávněných osob nespatořovali žádná rizika, nebo ti, kteří měli určitý způsob podepisování (vedle podpisového vzoru) inkorporován ve svých interních předpisech (např. podpisovém řádu apod.), a jeho zveřejnění ve sbírce listin tak bylo pouze doplňkovým „bezpečnostním“ prvkem.

VI. Závěr

Jak je patrné z výše uvedeného, nezbyváá než zrušení povinnosti zveřejňovat, resp. rozloučení se s podpisovými vzory jako právními pojmy, bez ohledu na jejich možný obsah, z pohledu praxe přivítat. Tento přístup lze konečně považovat za přínosný též z pohledu ochrany zájmů právnické osoby jako podnikatele, neboť mám za to, že zmiňovaný ochranný účinek podpisových vzorů se v širší praxi téměř neprojevil. Naopak co bylo často zjevné, byla negativní reakce podnikatelů na možnost zneužití těchto vzorů, což v praxi vedlo v různých podobách k odíráání poskytnout tyto vzory rejstříkovým soudům. Nicméně i přesto mám za to, že význam podpisových vzorů nelze *a priori* zcela popírat, neboť tyto po dobu své existence našly bezesporu u některých druhů podnikatelské činnosti své uplatnění. Proto mám za to, že by i nadále měla být poskytnuta podnikatelům možnost jejich založení do sbírky listin, jakož i pozdějšího vynětí, a tedy by neměla tato být *a priori* zákonem bez dalšího blokována.

18) Zákon tímto v zásadě povinnost zakládání podpisových vzorů zpětně „deroguje“, tedy svým způsobem předstírá, že tato povinnost nikdy neexistovala.

19) Není ovšem zcela zřejmé, jestli o odstranění podpisového vzoru bude žádat zapsaná osoba (podnikatel) nebo osoba, jejíž podpis je na podpisovém vzoru uveden a která jinak není účastníkem rejstříkového řízení. Z opatrnosti lze doporučit společnou žádost obou těchto osob.

20) S ohledem na skutečnost, že se díky digitalizaci obchodního rejstříku podpisové vzory předkládají rejstříkovému soudu pouze elektronicky (tedy ve formátu PDF na CD) bude jejich odstraňování zřejmě technicky méně náročné.

21) Nicméně z přechodných ustanovení, která vážou povinnost rejstříkových soudů odstranit pouze podpisové vzory založené před účinností novely, *a contrario* vyplývá, že vzory založené po její účinnosti již soudy odstraňovat nemusí, resp. potažmo tedy, že lze tyto zakládat i po novele. Je ovšem otázkou, jestli tento úmysl, bez výslovné úpravy v zákoně, s ohledem na uzavřený výčet zakládaných listin, novela sleduje, resp. jejich taxativní výčet tímto prolamuje.

NAD NOVÝM OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM

Vlastnictví bytů dle nového občanského zákoníku

JUDr. Adam Zítek, Ph.D., Praha*

I. Úvodem

Je nesporné, že z hlediska přijaté celkové rekodifikace soukromého práva,¹ se nyní nacházíme v období příprav

na kvalitativní změny takového rozsahu, který nemá v právních dějinách České republiky za posledních nejméně padesát let obdoby.

* Autor je advokátem.

1) Kromě nového občanského zákoníku je přijat i zákon o obchodních společnostech a družstvech a zákon o mezinárodním právu soukromém. Vedle těchto základních norem je záměr přijmout změnový zákon, řešící vztah mezi platnými předpisy a zejména novým občanským zákoníkem, dále zcela novou úpravu obchodního rejstříku, úpravu nesporného řízení atd.